

LOKAL LÆREPLAN I KRLE, 6. TRINN, RYE SKOLE 2018/2019

Revidert mai 2017

TID	EMNE	DELMÅL				LÆRINGSKJENNETEGN/VURDERINGSKRITERIER			
A U G U S T & S E P T E M B E R	<u>Etikk & filosofi (s. 22-35 Vivo)</u> <ul style="list-style-type: none"> ● Oppstart av året ● Vi er like – og forskjellige ● Arbeid for fred ● FN ● FNs menneskerettighetserklæring ● Samenes og urfolks rettigheter ● Fattigdom og rikdom 	<u>Lære:</u> <ul style="list-style-type: none"> ● Å leve i et samfunn med flere kulturer ● Krig og fred ● FN ● Menneskerettighetene ● Fattigdom og rikdom 				<u>Høy måloppnåelse</u> <u>Middels måloppnåelse</u> <u>Lav måloppnåelse</u>			
	<u>Læringsstrategier/metode:</u> Strukturert tankekart. Nøkkelord. Faktasetninger. VØL-skjema. Skumlasing. Dybdelesing. Sammendrag. BISON. To-kolonnenotat. Dramatisering		KOMPETANSEMÅL FRA LK06 Filosofi & etikk <ul style="list-style-type: none"> ● forklare hva filosofi og etikk er ● samtale om aktuelle filosofiske og etiske spørsmål og diskutere utfordringer knyttet til temaene fattig og rik, krig og fred, natur og miljø, IKT og samfunn ● drøfte noen verdispørsmål som samiske urfolk er opptatt av i vår tid ● samtale om etniske, religiøse og livssynsmessige minoriteter i Norge og reflektere over utfordringer knyttet til det flerkulturelle samfunnet ● samtale om filosofi, religion og livssyn som grunnlag for etisk tenkning og kunne drøfte noen moralske forbilder fra fortid og nåtid ● diskutere rasisme og hvordan antirasistisk arbeid kan forebygge rasisme ● forklare viktige deler av FNs verdenserklæring om menneskerettigheter og samtale om betydningen av dem 				<u>Høy måloppnåelse:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Kan gi eksempler på noe alle mennesker har til felles, og noe som kan være forskjellig • Kan forklare forskjellen på majoritet og minoritet • Kan forklare hvorfor det kan oppleves som utrygt å oppsøke mennesker fra en annen kultur • Kan delta i en samtale om hva det vil si å tilhøre en kultur • Kan forklare hva en fordom er, og gi noen eksempler på fordommer • Kan fortelle hva fordommer og rasisme kan føre til • Kan delta i en samtale om hvorfor vi har fordommer • Kan forklare hvorfor vi ikke ønsker krig • Kan gi eksempler på hvordan en kan arbeide for fred • Kan delta i en samtale om hva fred er • Kan fortelle om FN og menneskerettighetene, og gi eksempler på menneskerettigheter • Kan delta i en samtale om hva en rettighet er, og hvorfor vi trenger rettigheter og plikter • Kan forklare hva et verdispørsmål er • Kan fortelle om hvordan samene har levd, og hvordan de lever i dag • Kan gi eksempler på spørsmål som er viktige for mange samer • Kan delta i en samtale om hva det vil si å tilhøre en minoritet • Kan fortelle om FNs rolle som fattigdomsbekjemper og forholdet mellom fattigdom og krig • Kan gi noen forklaringer på hvorfor det er fattigdom og rikdom • Kan gi eksempler på mennesker som lever i fattigdom eller rikdom • Kan delta i en samtale om hva det vil si å være fattig eller rik 		
			<u>Begreper:</u> Kultur, krig, fred, FN, rettighet, fattigdom, rikdom, rasisme, fordom, ytringsfrihet						
	Muntlige ferdigheter		Å kunne skrive	Å kunne lese	Å kunne regne	Digitale ferdigheter			
	Kunne formidle relevant informasjon og egne tanker rundt temaet Utvikle ferdigheter innen muntlig kommunikasjon gjennom høytlesning, dialoger i større og mindre grupper samt presentasjoner og		Kunne produsere og utforme tekster som er relevante for temaet Bruke skriftspråket som verktøy for å formidle egne tanker og meninger Bruke skriftspråket som et verktøy for ulike typer kommunikasjon	Kunne oppleve å forstå tema gjennom lesning av ulike multimodale tekster og sjangre. Kunne lese om temaet høyt for andre og stille for seg selv	Sette temaet i et tidsperspektiv, og orientere seg Kunne lese/lage ei relevant tidslinje Kunne forstå og bruke relevant informasjon fra tabeller, annen statistikk og kart	Kunne finne relevant informasjon fra pålitelige kilder Kunne bruke digitale verktøy til å formidle et budskap			

	andre former for fremføring					
TID	EMNE		DELMÅL		LÆRINGSKJENNETEGN/VURDERINGSKRITERIER	
O K T O B E R & N O V E M B E R	<u>Livssynshumanisme (s. 200-233 Vivo)</u> <ul style="list-style-type: none"> • Livssynshumanisme • Å ha et humanistisk livssyn • Hva er et livssyn? Humanisme som livssyn, etikk, menneskesyn, virkelighetsforståelse, HEF og seremonier • Humanismens historie • Humanistiske tanker i antikken, renessansen, opplysningstiden, Darwin, Nansen og organisasjoner • Humanisme i kunsten • Humanisme i arkitektur, bilder og skulptur, humanisme i diktning, humanisme i musikk 		<u>Lære:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Hva det vil si å ha et livssyn • Hva en ateist og en agnostiker er • Hva som er viktig for en livssynshumanist • Human-Etisk Forbund • Humanistiske seremonier • Humanistiske tanker i historien • Kjente personer med et humanistisk livssyn • Humanistiske organisasjoner • Humanistiske tanker i bilder og skulpturer • Noen som lagde bilder der mennesket er i sentrum • Humanistiske tanker i diktning • Humanistiske tanker i musikk 		Høy måloppnåelse Middels måloppnåelse Lav måloppnåelse <u>Høy måloppnåelse:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Kan bidra i en samtale om hva et livssyn kan være • Kan forklare hva et humanistisk livssyn er • Kan lage faktasetninger som forteller hva som er viktig for en livssynshumanist • Kan forklare hva ordene ateist og agnostiker betyr • Kan bidra i en samtale om hvordan en livssynshumanist ser på mennesket • Kan gi flere eksempler på hva som er viktig for en livssynshumanist • Kan forklare hvorfor forskning og vitenskap er viktig for en livssynshumanist • Kan bidra i en samtale om hvordan regler har blitt forandret når mennesker har tenkt nye tanker • Kan bidra i en samtale om Human-Etisk Forbund • Kan skrive en fagtekst om Human-Etisk Forbund • Kan fortelle om seremonier som Human-Etisk Forbund arrangerer • Kan fortelle hva som skjer i en humanistisk konfirmasjon • Kan bidra i en samtale om hvordan humanismens ideer har utviklet seg • Kan fortelle om hvordan Sokrates' tanker har påvirket humanismens utvikling • Kan skrive faktasetninger om renessansen • Kan fortelle om tanker og ideer om mennesket i opplysningstiden • Kan bidra i en samtale om Charles Darwin • Kan fortelle hva slags betydning Darwins teorier har hatt for synet på verden og mennesket • Kan fortelle om Fridtjof Nansens liv • Kan bidra i en samtale om livssynshumanismen i verden • Kan vise hvordan livssynshumanismens menneskesyn kan finnes igjen i første artikkel av FNs menneskerettigheter • Kan bidra i en samtale om hvordan finne humanistiske tanker i kunst • Kan skape et estetisk uttrykk der humanistiske ideer kommer frem • Kan presentere et menneskevennlig bygg for klassen • Kan presentere et kunstverk og peke på hvilke humanistiske ideer som vises • Kan bidra i en samtale om dikt som viser humanistiske tanker • Kan fortelle om to norske diktere som har skrevet dikt med humanistiske tanker 	
	Læringsstrategier/metode:		KOMPETANSEMÅL FRA LK06			
	Strukturert tankekart. Nøkkelord. Faktasetninger. VØL-skjema. Skumlesing. Dybdelesing. Sammendrag. BISON. To-kolonnenotat. Dramatisering		<u>Livssyn</u> <ul style="list-style-type: none"> • samtale om hva et livssyn kan innebære • forklare hva et humanistisk livssyn er og samtale om humanistisk livstolkning og etikk med vekt på virkelighetsforståelse, menneskesyn, aktuelle etiske utfordringer og utvalgte tekster fra humanistisk tradisjon • samtale om bakgrunn og særpreg for Human-Etisk Forbund i Norge og livssynshumanismen i verden • beskrive markeringer og sentrale seremonier innenfor livssynshumanismen i Norge • presentere ulike kunst- og musikkuttrykk som gjenspeiler humanisme 			
	<u>Begreper:</u> Livssyn, ateist, agnostiker, humanisme, etikk, Sokrates, Darwin, renessansen, seremoni					
Muntlige ferdigheter	Å kunne skrive	Å kunne lese	Å kunne regne	Digitale ferdigheter		

<p>Kunne formidle relevant informasjon og egne tanker rundt temaet</p> <p>Utvikle ferdigheter innen muntlig kommunikasjon gjennom høytlesning, dialoger i større og mindre grupper samt presentasjoner og andre former for fremføring</p>	<p>Kunne produsere og utforme tekster som er relevante for temaet</p> <p>Bruke skriftspråket som verktøy for å formidle egne tanker og meninger</p> <p>Bruke skriftspråket som et verktøy for ulike typer kommunikasjon</p>	<p>Kunne oppleve å forstå tema gjennom lesning av ulike multimodale tekster og sjangre.</p> <p>Kunne lese om temaet høyt for andre og stille for seg selv</p>	<p>Sette temaet i et tidsperspektiv, og orientere seg</p> <p>Kunne lese/lage ei relevant tidslinje</p> <p>Kunne forstå og bruke relevant informasjon fra tabeller, annen statistikk og kart</p>	<p>Kunne finne relevant informasjon fra pålitelige kilder</p> <p>Kunne bruke digitale verktøy til å formidle et budskap</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kan finne humanistiske tanker i dikt • Kan gjenkjenne humanisme i musikk • Kan presentere musikk som viser humanistiske ideer • Kan fortelle hvordan musikk kan brukes for å få fram meninger • Kan bidra i en samtale om hvordan musikk kan få en til å tenke • Kan gjenkjenne humanistiske ideer i musikk eller sangtekster • Kan skrive faktatekst om humanistiske ideer i musikk
---	---	---	---	---	--

TID	EMNE	DELMÅL	LÆRINGSKJENNETEGN/VURDERINGSKRITERIER			
D E S E M B E R & J A N U A R	<u>Kristendom (s. 110-123. Vivo)</u> <ul style="list-style-type: none"> • ___ Det nye testamentet • ___ Jesus som barn • ___ Jesus gjorde undere • ___ Jesus fortalte liknelser • ___ Påsken som forandret alt • ___ Paulus 	<u>Lære:</u> <ul style="list-style-type: none"> • At Jesus var en annerledes konge • Noen hendelser i livet til Jesus • Hva en liknelse er • Det som var viktig i brevene til Paulus 	<i>Høy måloppnåelse</i>	<i>Middels måloppnåelse</i>	<i>Lav måloppnåelse</i>	
	Læringsstrategier/metode: Strukturert tankekart. Nøkkelord. Faktasetninger. VØL-skjema. Skumlesing. Dybdelesing. Sammendrag. BISON. To-kolonnenotat. Dramatisering	KOMPETANSEMÅL FRA LK06 Kristendom <ul style="list-style-type: none"> • forklare Bibelens oppbygning, finne fram i bibelske tekster og reflektere over forholdet mellom Bibelen og språk og kultur • gjøre rede for sentrale fortellinger fra Det nye testamente fra Jesus til Paulus 		<u>Høy måloppnåelse:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Kan skrive faktasetninger om Det nye testamentet • Kan navngi noen bøker i NT • Kan finne frem til bestemte vers eller deler i en bibel eller NT • Kan fortelle hvordan Bibelen forklarer at Maria ble gravid • Kan gjenfortelle kort historien om Jesus som 12-åring i tempelet • Kan nevne noen undere Jesus gjorde • Kan nevne noen liknelser som Jesus fortalte • Kan bidra med innspill i samtaler om hva liknelsene betyr • Kan gjenfortelle de viktigste hendelsene med Jesus fra hans siste palmesøndag og skjærtorsdag • Kan bidra i en samtale om hvorfor Jesus vasket disiplenes føtter • Kan skrive faktasetninger om hvordan kristne feirer nattverd i dag • Kan bidra i en samtale om hvorfor Jesus måtte dø • Kan beskrive de viktigste hendelsene ang. Jesus fra langfredag og påskedag • Kan forklare hvorfor det er spesielt at kvinner kom først til den tomme graven • Kan fortelle kort om Paulus' liv før og etter at Jesus viste seg for ham i et lys • Kan nevne noen temaer Paulus skriver om i brevene sine • Kan gjengi kort muntlig hva Paulus skriver om hvem som kan bli frelst, og hvordan. 		
	Muntlige ferdigheter	Å kunne skrive	Å kunne lese	Å kunne regne	Digitale ferdigheter	

	<p>Kunne formidle relevant informasjon og egne tanker rundt temaet</p> <p>Utvikle ferdigheter innen muntlig kommunikasjon gjennom høytlesning, dialoger i større og mindre grupper samt presentasjoner og andre former for fremføring</p>	<p>Kunne produsere og utforme tekster som er relevante for temaet</p> <p>Bruke skriftspråket som verktøy for å formidle egne tanker og meninger</p> <p>Bruke skriftspråket som et verktøy for ulike typer kommunikasjon</p>	<p>Kunne oppleve å forstå tema gjennom lesning av ulike multimodale tekster og sjangre.</p> <p>Kunne lese om temaet høyt for andre og stille for seg selv</p>	<p>Sette temaet i et tidsperspektiv, og orientere seg</p> <p>Kunne lese/lage ei relevant tidslinje</p> <p>Kunne forstå og bruke relevant informasjon fra tabeller, annen statistikk og kart</p>	<p>Kunne finne relevant informasjon fra pålitelige kilder</p> <p>Kunne bruke digitale verktøy til å formidle et budskap</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kan bidra med innspill i en samtale om Paulus sine brev
--	---	---	---	---	---	---

TID	EMNE	DELMÅL	LÆRINGSKJENNETEGN/VURDERINGSKRITERIER			
F E B R U A R & M A R S	<p><u>Kristendom (s. 124-137, Vivo)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De første kristne • Kristendommen sprer seg • Reformasjonen • Kristendommen kom til Norge • Samisk religion 	<p><u>Lære:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • De første kristne og forfølgelser av kristne • Kristendommen i middelalderen • Reformasjonen • Da kristendommen kom til Norge • Samisk religion 	<p><i>Høy måloppnåelse</i></p>	<p><i>Middels måloppnåelse</i></p>	<p><i>Lav måloppnåelse</i></p>	
	<p><u>Læringsstrategier/metode:</u></p> <p>Strukturert tankekart. Nøkkelord. Faktasetninger. VØL-skjema. Skumlesing. Dybelesing. Sammendrag. BISON. To-kolonnenotat. Dramatisering</p>	<p>KOMPETANSEMÅL FRA LK06</p> <p>Kristendom</p> <ul style="list-style-type: none"> • fortelle om sentrale hendelser og personer fra kristendommens historie fra urmenigheten til reformasjonstiden • fortelle om sentrale hendelser og personer i kristendommens historie i Norge fram til reformasjonen • beskrive hovedtrekk i samisk før-kristen religion og overgangen til kristendom 	<p><u>Høy måloppnåelse:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan fortelle om de første kristne ut fra egne nøkkelord • Kan vise på en tidslinje når de første kristne levde • Kan vise på et kart hvor de første kristne levde • Kan forklare hvorfor kristne i Romerriket ble forfulgt og drept • Kan si noe om keiser Konstantin og hva han gjorde for kristendommen • Kan nevne noen måter kristendommen spredte seg på i middelalderen • Kan gi eksempler på noe kristne mennesker gjorde som viste at de var kristne • Kan forklare hvordan kirken ble rik i middelalderen • Kan si noe om paven i middelalderen • Kan fortelle til en annen hva korstogene var • Jeg kan fortelle til en annen hvorfor kristne krigere dro på korstog • Kan bidra til å lage og spille en dramatisering om Frans av Assisi 			
	<p>Muntlige ferdigheter</p>	<p>Å kunne skrive</p>	<p>Å kunne lese</p>	<p>Å kunne regne</p>	<p>Digitale ferdigheter</p>	

	<p>Kunne formidle relevant informasjon og egne tanker rundt temaet</p> <p>Utvikle ferdigheter innen muntlig kommunikasjon gjennom høytlesning, dialoger i større og mindre grupper samt presentasjoner og andre former for fremføring</p>	<p>Kunne produsere og utforme tekster som er relevante for temaet</p> <p>Bruke skriftspråket som verktøy for å formidle egne tanker og meninger</p> <p>Bruke skriftspråket som et verktøy for ulike typer kommunikasjon</p>	<p>Kunne oppleve å forstå tema gjennom lesning av ulike multimodale tekster og sjangre.</p> <p>Kunne lese om temaet høyt for andre og stille for seg selv</p>	<p>Sette temaet i et tidsperspektiv, og orientere seg</p> <p>Kunne lese/lage ei relevant tidslinje</p> <p>Kunne forstå og bruke relevant informasjon fra tabeller, annen statistikk og kart</p>	<p>Kunne finne relevant informasjon fra pålitelige kilder</p> <p>Kunne bruke digitale verktøy til å formidle et budskap</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kan fortelle hva folk mislikte med kirken og protesterte mot under reformasjonen • Kan lage en tidslinje for Martin Luthers liv, og ut fra den fortelle om livet hans • Kan forklare hva avlatshandel betyr og si hva Luther mente om det • Kan forklare hvorfor Den norske kirke blir kalt en luthersk protestantisk kirke. • Kan nevne ulike måter nordmenn lærte om kristendommen på i middelalderen • Kan nevne noen konger som kjempet for å innføre kristendommen i Norge • Kan fortelle hvorfor folk i middelalderen dro til Nidaros på pilegrimsreiser • Kan fortelle kort hva samene trodde på før kristendommen kom • Kan nevne et eksempel på hvor og hvordan samene ofret til sine guddommelige makter • Kan beskrive noaidens tromme og hva den ble brukt til. • Kan si flere faktasetninger om statens tvangskristning av samene
--	---	---	---	---	---	--

TID	EMNE	DELMÅL	LÆRINGSKJENNETEGN/VURDERINGSKRITERIER			
A P R I L , M A I & J U	<u>Hinduisme (s. 234-267. Vivo)</u> <ul style="list-style-type: none"> • Oppstart hinduismen • Å leve som hindu • Det guddommelige, dharma, gjenfødelse, etikk, classesystem, ritualer, høytider og kalender • Hinduismens fortellinger • Hellige tekster, Shiva, Vishnu, prins Rama og Gudinnen. • Tempelet og kunsten • Templer, gudenes kjennetegn, musikk og hellig lyd 	<u>Lære:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Hva en hindu tror på • Høytidskalender og fester • Hverdagen til en hindu • Hinduenes hellige tekster • Guden Shiva • Guden Vishnu • Prins Rama • Gudinnen • Hvordan et hinduistisk tempel er bygd og hva det brukes til • Kjennetegn på ulike hinduistiske guder • Musikk og hellig lyd 	<u>Høy måloppnåelse</u>	<u>Middels måloppnåelse</u>	<u>Lav måloppnåelse</u>	
	<u>Læringsstrategier/metode:</u> Strukturert tankekart. Nøkkelord. Faktasetninger. VØL-skjema. Skumlesing. Dybdelesing.	KOMPETANSEMÅL FRA LK06 Hinduisme		<u>Høy måloppnåelse:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Kan bruke et kart og peke ut landene i verden som har størst andel hinduer • Kan lage en tegning som viser hva dharma er • Kan fortelle hva samsara og gjenfødelse er • Kan lage faktasetninger om hinduistisk tro • Kan lage en ordliste med flere ord som beskriver hinduistisk tro • Kan fortelle om regler som er viktige for hinduer • Kan delta i en samtale om hinduistisk tro • Kan beskrive hvordan hinduer gjør pudsja • Kan liste opp seremonier som viser i en hindus liv • Kan fortelle hvorfor hinduer ber til ulike guder • Kan forklare hva en månekalender er • Kan fortelle om en av de hinduistiske festene • Kan lage en divalilampe og fortelle hvorfor den brukes • Kan lage en digital presentasjon som forteller om en av hinduismens fester • Kan bruke egne nøkkelord og fortelle om hinduismens tekster • Kan bidra i en samtale om noen av hinduismens guder og gudinner • Kan bidra i en samtale om gudene Shiva og Vishnu • Kan skrive flere faktasetninger om guden Shiva • Kan fortelle hva en avatar er 		

N I	Sammendrag. BISON. To-kolonnenotat. Dramatisering		<ul style="list-style-type: none"> • samtale om sentrale fortellinger i hinduismen • samtale om hinduisme, hinduistisk livstolkning og etikk med vekt på noen guder og gudinner, synet på tilværelsen og det guddommelige, menneskesyn, aktuelle etiske utfordringer og utvalgte tekster • forklare hinduistisk høytidskalender og beskrive hinduistiske høytider og sentrale ritualer • beskrive tempelet og reflektere over dets betydning og bruk og nytte digitale verktøy til å søke informasjon og lage presentasjoner • presentere ulike uttrykk fra kunst og musikk knyttet til hinduismen 		<ul style="list-style-type: none"> • Kan kjenne igjen noen av Vishnus avatarer når jeg har et bilde av dem foran meg • Kan skrive litt om noen av Vishnus avatarer • Kan fortelle om prins Rama • Kan bruke internett til å finne bilder og fakta om den hellige byen Ayodhya • Kan bidra med innspill i en samtale om Ramayana • Kan forklare forskjellen på <i>Gudinnen</i> og en gudinne • Kan bidra med innspill i en samtale om shakti • Kan lage et bilde av en av hinduismens gudinner • Kan fremføre/dramatisere noe om gudinnen Durga • Kan fortelle hvor i verden de fleste hindutempler fins • Kan forklare hvorfor hindutemplene ser ut som fjell • Kan lage skisser som viser forskjell på templer fra Nord og Sør-India • Kan bidra i en samtale om hvorfor hinduer besøker tempelet • Kan, ut i fra en liste, fortelle om de ritualene en hindu gjør i tempelet • Jeg kan lage en modell av et hindutempel. • Jeg kan forklare andre hvorfor tempelet er bygd slik det er. • Kan finne informasjon om hindutempelet på Internett • Kan lage en digital presentasjon av hindutempelet • Kan bidra med innspill i en samtale om hinduistiske guders kjennetegn • Kan fortelle videre om en hinduistisk gud ved hjelp av en tegning • Kan finne informasjon om hinduistiske guders kjennetegn på Internett • Kan lage en digital presentasjon av en av hinduismens guder
			Begreper: Gjenfødelse/reinkarnasjon, karma, dharm, pudsja, hindu, ritual, samsara, avatar, Shiva, Vishnu, prins Rama, Gudinnen, tempel, kastesystem, divali		
	Muntlige ferdigheter	Å kunne skrive	Å kunne lese	Å kunne regne	Digitale ferdigheter
	Kunne formidle relevant informasjon og egne tanker rundt temaet Utvikle ferdigheter innen muntlig kommunikasjon gjennom høytlesning, dialoger i større og mindre grupper samt presentasjoner og andre former for fremføring	Kunne produsere og utforme tekster som er relevante for temaet Bruke skriftspråket som verktøy for å formidle egne tanker og meninger Bruke skriftspråket som et verktøy for ulike typer kommunikasjon	Kunne oppleve å forstå tema gjennom lesning av ulike multimodale tekster og sjangre. Kunne lese om temaet høyt for andre og stille for seg selv	Sette temaet i et tidsperspektiv, og orientere seg Kunne lese/lage ei relevant tidslinje Kunne forstå og bruke relevant informasjon fra tabeller, annen statistikk og kart	Kunne finne relevant informasjon fra pålitelige kilder Kunne bruke digitale verktøy til å formidle et budskap

Vedlegg: Kunnskapsløftet – Grunnleggende ferdigheter/hovedområder/kompetansemål etter 7. trinn.

GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER				
Muntlige ferdigheter	Å kunne skrive	Å kunne lese	Å kunne regne	Digitale ferdigheter

<p><i>Å kunne uttrykke seg muntlig</i> i KRLE innebærer å bruke talespråket til å kommunisere og forklare religioner og livssyn, etikk og filosofi. Muntlige ferdigheter som samtale, dialog, fortelling og utgreiing er midler til undring, refleksjon og argumentasjon. I faget legges det stor vekt på fortellingen som muntlig uttrykk.</p>	<p><i>Å kunne uttrykke seg skriftlig</i> i KRLE innebærer å kunne uttrykke kunnskaper om og synspunkter på religion og livssyn, etikk og filosofi. Skrivning klargjør tanker, erfaringer og meninger og er en hjelp til å tolke, argumentere og kommunisere. Skrivning i KRLE innebærer også å møte ulike estetiske skriftuttrykk og gjøre bruk av dem.</p>	<p><i>Å kunne lese i KRLE</i> innebærer å oppleve og forstå tekster. Lesing brukes for å innhente informasjon, tolke, reflektere over og forholde seg saklig og analytisk til fortellinger og fagstoff i så vel tradisjonell som multimedial formidlingsform.</p>	<p><i>Å kunne regne i KRLE</i> innebærer å kunne anvende ulike tidsregninger og måter å framstille årsrytmen på, finne fram i religiøse skrifter, møte matematiske uttrykk og tallsymbolikk og tolke og bruke statistikk. Å kunne gjenkjenne og bruke geometriske mønstre i estetiske uttrykk og arkitektur forutsetter regneferdigheter.</p>	<p><i>Å kunne bruke digitale verktøy</i> i KRLE er en hjelp til å utforske religioner og livssyn for å finne ulike presentasjoner og perspektiver. En viktig ferdighet er å kunne benytte digitalt tilgjengelig materiale, som bilder, tekster, musikk og film på måter som forener kreativitet med kildekritisk bevissthet. Digitale medier gir nye muligheter for kommunikasjon og dialog om religioner og livssyn. Disse mediene gir også muligheter for bred tilgang til materiale om aktuelle etiske problemstillinger.</p>
HOVEDOMRÅDER				
Kristendom	Jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn	Filosofi og etikk		

<p>Hovedområdet <i>kristendom</i> omfatter kristendommen i historisk perspektiv og hvordan kristendommen blir forstått og praktisert i verden og i Norge i dag, Bibelen som kilde til kulturforståelse og tro og kristendommens betydning for samfunn og kultur. På området skal ulike tradisjoner og kirkesamfunn innenfor kristendommen behandles.</p>	<p>Hovedområdet <i>jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn</i> omfatter disse religioner og utvalgte livssyn i historisk perspektiv, deres skrifttradisjoner som kilde til kulturforståelse og tro, og hvordan disse religioner og livssyn blir forstått og praktisert i verden og i Norge i dag. På ungdomstrinnet skal dette hovedområdet også gi innblikk i andre religioner og livssyn som er representert i Norge, og i annet religiøst og livssynsmessig mangfold.</p>	<p>Hovedområdet <i>filosofi og etikk</i> omfatter filosofisk tenkemåte og etisk refleksjon. Noen sentrale filosofer inngår, og grunnleggende livsspørsmål, moralske verdivalg og etiske begrunnelser står sentralt. Området omfatter også holdninger og aktuelle etiske problemstillinger i barns og unges liv, i lokalsamfunnet og i den globale verden. Innenfor hovedområdet behandles sammenhenger mellom etikk, religion og livssyn.</p>
--	--	---

KOMPETANSEMÅL ETTER 7. ÅRSSTEGET, FRA LK06			
Kristendom	Jødedom	Islam	Livssyn

<p>Mål for opplæringen er at eleven skal kunne</p> <ul style="list-style-type: none"> • forklare Bibelens oppbygning, finne fram i bibelske tekster og reflektere over forholdet mellom Bibelen og språk og kultur • gjøre rede for sentrale fortellinger fra Det gamle testamente fra fedrehistorien til profetene • gjøre rede for sentrale fortellinger fra Det nye testamente fra Jesus til Paulus • fortelle om sentrale hendelser og personer fra kristendommens historie fra urmenigheten til reformasjonstiden • fortelle om sentrale hendelser og personer i kristendommens historie i Norge fram til reformasjonen • beskrive hovedtrekk i samisk før-kristen religion og overgangen til kristendom • samtale om kristendom, kristen livstolkning og etikk med vekt på gudsbilde, menneskesyn, aktuelle etiske utfordringer og utvalgte kristne tekster • samtale om innholdet i de ti bud, Fadervår, den apostoliske trosbekjennelse og noen sang- og salmetekster • forklare kristen tidsregning og kirkeårets gang, beskrive kristne høytider og sentrale ritualer • gjøre rede for kirkesamfunn som er representert i lokalmiljøet og distriktet • beskrive kirkebygget og andre kristne gudshus og reflektere over deres betydning og bruk, og nytte digitale verktøy til å søke informasjon og lage presentasjoner • presentere ulike uttrykk fra kunst og musikk knyttet til kristendommen 	<p>Mål for opplæringen er at eleven skal kunne</p> <ul style="list-style-type: none"> • forklare hva Tanak, Tora og Talmud er og samtale om sentrale jødiske fortellinger • samtale om jødedom, jødisk livstolkning og etikk med vekt på gudsbilde, menneskesyn, trosbekjennelsen, aktuelle etiske utfordringer og utvalgte tekster • forklare jødisk kalender og tidsregning og beskrive jødiske høytider og sentrale ritualer • beskrive tempelet og synagogen og reflektere over deres betydning og bruk og nytte digitale verktøy til å søke informasjon og lage presentasjoner • presentere ulike uttrykk fra kunst og musikk knyttet til jødedommen 	<p>Mål for opplæringen er at eleven skal kunne</p> <ul style="list-style-type: none"> • forklare hva Koranen og hadith er og samtale om sentrale islamske fortellinger • samtale om islam, islamsk livstolkning og etikk med vekt på gudsbilde, menneskesyn, trosartiklene, de fem søyler, aktuelle etiske utfordringer og utvalgte tekster • forklare utgangspunktet for islamsk tidsregning og beskrive islamske høytider og sentrale ritualer • beskrive moskeen og reflektere over dens betydning og bruk og nytte digitale verktøy til å søke informasjon og lage presentasjoner • presentere ulike uttrykk fra kunst og musikk knyttet til islam 	<p>Mål for opplæringen er at eleven skal kunne</p> <ul style="list-style-type: none"> • samtale om hva et livssyn kan innebære • forklare hva et humanistisk livssyn er og samtale om humanistisk livstolkning og etikk med vekt på virkelighetsforståelse, menneskesyn, aktuelle etiske utfordringer og utvalgte tekster fra humanistisk tradisjon • samtale om bakgrunn og særpreget for Human-Etisk Forbund i Norge og livssynshumanismen i verden • beskrive markeringer og sentrale seremonier innenfor livssynshumanismen i Norge • presentere ulike kunst- og musikkuttrykk som gjenspeiler humanisme 		
Hinduisme		Buddhisme		Filosofi & etikk	
	<p>Mål for opplæringen er at eleven skal kunne</p> <ul style="list-style-type: none"> • samtale om sentrale fortellinger i hinduismen • samtale om hinduisme, hinduistisk livstolkning og etikk med vekt på noen guder og gudinner, synet på tilværelsen og det guddommelige, menneskesyn, aktuelle etiske utfordringer og utvalgte tekster • forklare hinduistisk høytidskalender og beskrive hinduistiske høytider og sentrale ritualer • beskrive tempelet og reflektere over dets betydning og bruk og nytte digitale verktøy til å søke informasjon og lage presentasjoner • presentere ulike uttrykk fra kunst og musikk knyttet til hinduismen 	<p>Mål for opplæringen er at eleven skal kunne</p> <ul style="list-style-type: none"> • samtale om sentrale buddhistiske fortellinger • samtale om buddhisme, buddhistisk livstolkning og etikk med vekt på Buddha, synet på tilværelsen, menneskesyn, læren, ordenssamfunnet, aktuelle etiske utfordringer og utvalgte tekster • forklare en buddhistisk høytidskalender og beskrive buddhistiske høytider og sentrale ritualer • beskrive tempelet og klosteret og reflektere over deres betydning og bruk og nytte digitale verktøy til å søke informasjon og lage presentasjoner • presentere ulike uttrykk fra kunst og musikk knyttet til buddhismen 	<p>Mål for opplæringen er at eleven skal kunne</p> <ul style="list-style-type: none"> • forklare hva filosofi og etikk er • fortelle om Platon og Aristoteles og diskutere noen av deres ideer • samtale om aktuelle filosofiske og etiske spørsmål og diskutere utfordringer knyttet til temaene fattig og rik, krig og fred, natur og miljø, IKT og samfunn • samtale om etikk i forbindelse med ulike familieformer, forholdet mellom kjønnene, ulik kjønnsidentitet og forholdet mellom generasjonene • drøfte noen verdensspørsmål som samiske urfolk er opptatt av i vår tid • samtale om etniske, religiøse og livssynsmessige minoriteter i Norge og reflektere over utfordringer knyttet til det flerkulturelle samfunnet • samtale om filosofi, religion og livssyn som grunnlag for etisk tenkning og kunne drøfte noen moralske forbilder fra fortid og nåtid • diskutere rasisme og hvordan antirasistisk arbeid kan forebygges rasisme • forklare viktige deler av FNs verdenserklæring om menneskerettigheter og samtale om betydningen av dem 		